



AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

RESPUBLİKA FƏNN OLİMPİADALARI
RESPUBLİKA MƏRHƏLƏSİ
YARIMFİNAL TUR

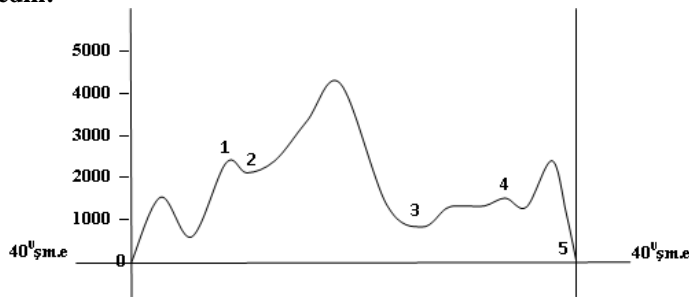
11.03.2017

COĞRAFIYA
11-ci SİNİF

1. Çayların üzərində yerləşən şəhərləri mənşəbindən mənşəyinə doğru ardıcıl olaraq düzün:

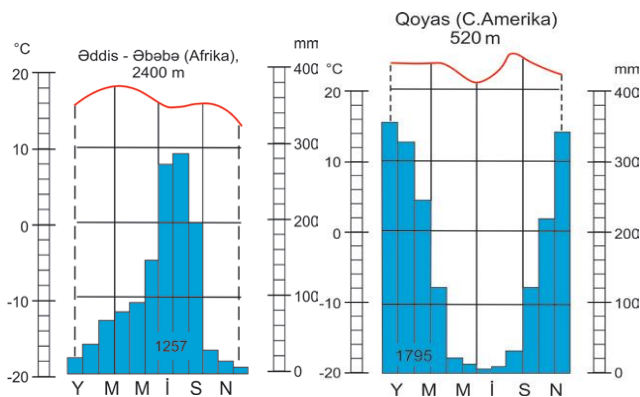
- A) 1 – Volqa; Həştərxan – Volqoqrad – Rostov - Tula
2 – Kür; Salyan – Neftçala – Mingəçevir – Zərdab
- B) 1 – Dunay; Budapeşt – Vyana – Bratislava - Belqrad
2 – Reyn; Rotterdam – Bonn – Köln - Berlin
- C) 1 – Nil; Qahirə – Asuan – Xartum - Cuba
2 – Dunay; Belqrad – Budapeşt – Bratislava - Vyana
- D) 1- Reyn; Rotterdam – Bonn – Köln - Berlin
2 – Don; Rostov – Voronej – Belqorod - Kaluqa
- E) 1- Dnepr; Odessa – Dnepropetrovsk – Kiyev - Minsk
2 - Nil; Qahirə - Xartum – Asuan – Cuba

2. Şimali Amerikada 40° şimal enliyi boyu profil üzərində qərbdən şərq doğru yerləşən coğrafi obyektləri müəyyən edin:



- A) 1 – Syerra-Nevada, 2 – Missisipi çayı, 3 – Ohayo çayı, 4 – Nyu-York şəhəri
- B) 1 – Ölüm vadisi, 2 – Kolorado çayı, 3 – Miçiyan gölü, 4 – Boston şəhəri
- C) 1 – Kolumbiya çayı, 2 – Missisipi çayı, 3 – Yuxarı göl, 4 – Toronto şəhəri
- D) 1 – Syerra-Nevada, 2 – Nyu-York şəhəri, 3 – Arkanzas çayı, 4 – Huron gölü
- E) 1 – Kaskad d-ri, 2 – Böyük Hövzə, 3 – Rio-Grande çayı, 4 – Çikaqo şəhəri

3. İqlim diaqramlarının səciyyəvi olduğu ərazilərə aid uyğun xüsusiyyətləri müəyyən edin:



- A) 1 – Əddis-Əbəbə şəhərində yağıntıların bol olması Cənubi Passat küləkləri ilə əlaqədardır
2 – Qoyas məntəqəsində yay yağıntılı keçir
- B) 1 – Əddis-Əbəbə məntəqəsində rütubətli subtropik meşələr yaranır.
2 – Qoyas məntəqəsində qış yağıntılı keçir

- C) 1 – Əddis-Əbəbə cənub subekvatorial qurşağında yerləşir
2 – Qoyas məntəqəsində Əddis-Əbəbəyə nisbətən daha sıx çay şəbəkəsi vardır
- D) 1- Əddis-Əbəbə məntəqəsində qırmızı-sarı ferralit torpaqlar yayılır
2 – Qoyas məntəqəsində fəslı dəyişikliklər baş verir
- E) 1- Əddis-Əbəbə şimal subekvatorial qurşağında yerləşir
2 – Qoyas qırmızı-ferralit torpaqların yerləşdiyi ərazilərə uyğun gəlir

4. Heyvandarlığın ixtisaslaşma istiqamətlərinin formalaşmasına təsir edən amillər:

I – Südlük-ətlik maldarlıq	1. Mülayim və subtropik qurşaqların quraq çöl rayonları
II – Ətlik-südlük maldarlıq	2. Meşə-çöl və çöl zonaları, İEÖ-in sıx əhali məskunlaşan rayonları
III – Südlük maldarlıq	3. Subtropik və tropik enliklərin qumlu səhraları
IV – Qaragül qoyunçuluğu	4. Kartof və şəkər çuğunduru becərilməsi rayonları
	5. Şəhəratrafi zonaların heyvandarlıq kompleksləri

- A) I – 1; II – 2; III – 3; IV – 4
B) I – 2; II – 5; III – 4; IV – 3
C) I – 2; II – 1; III – 5; IV – 3
D) I – 5; II – 2; III – 4; IV – 1
E) I – 4; II – 3; III – 2; IV – 5

5. Müvafiq olaraq eyni ölkəyə məxsus olan adalar və yarımadalar qrupu:

Ölkələr	Adalar	Yarımadalar
I – Malayziya	1. Kanar	a. Skandinaviya
II – Danimarka	2. Şpitsbergen	b. Pireney
III – İspaniya	3. Siciliya	c. Apennin
IV – Norveç	4. Zelandiya	d. Yutlandiya
	5. Azor	e. Balkan
	6. Balear	ə. Malakka
	7. Kalimantan	

- A) I – 7 - ə; II – 4 - a; III – 5 - c
B) II – 6 - e; III – 3 - b; IV – 2 - d
C) I – 4 - e; II – 4 - d; IV – 6 - ə
D) II – 4 - d; III – 6 - b; IV – 2 - a
E) I – 4 - ə; II – 2 - e; IV – 3 - b

6. Dil ailələri, onlara daxil olan dil qrupları, xalqlar və onların yaşadığı ərazilərin müvafiq ardıcılığını müəyyən edin:

1. Niger-Kordofan – Bantu – buşmen - Somali
2. Hind-Avropa – İran – belucilər - Pakistan
3. Ural-Yukagir – Fin-uqor – karellər - Rusiya
4. Altay – Monqol – qaraqalpaq – Türkmənistan
5. Afrika-Asiya – Semit – əmhara - Efiopiya
6. Hind-Avropa – Roman – vallonlar - Niderland
- A) 3, 4, 5 B) 2, 3, 5 C) 1, 4, 6 D) 1, 2, 6 E) 1, 3, 4

7. Böyük Səhra yüksək sürətlə cənuba doğru irəliləyir. Bu prosesin baş verdiyi ölkələr, əsas səbəblər və nəticələrin uyğun ardıcılığını müəyyən edin:

Ölkələr	Səbəblər	Nəticələr
I. Mavritaniya II. Tanzaniya III. Niger IV. Çad V. Anqola	1. Yaşayın məntəqələrinin ərazisinin genişlənməsi 2. İqlimin və su axımının dəyişməsi 3. Nizamsız heyvan otarılması 4. Şoranlıqların yuyulması 5. Bitki örtüyünün məhv edilməsi	a. Biomüxtəlifliyin azalması b. Kənd təsərrüfatına yararlı torpaqların artması c. Torpaqların məhsuldarlığının aşağı düşməsi d. Mühafizə olunan ərazilərin genişlənməsi e. Yerin üst münbit qatının yuyulması

- A) II, IV, V; 1, 2, 4; b, c, d
B) I, III, IV; 2, 3, 5; a, c, e
C) I, II, IV; 1, 3, 4; a, d, e
D) II, III, V; 2, 3, 5; a, c, d
E) I, III, IV; 3, 4, 5; b, c, e

8. Silindrik və azimutal proyeksiya ilə tərtib edilən xəritələrin fərqli əlamətləri

1. Qütbətrafi ərazilərdə təhriflərin fərqli kəmiyyətləri
 2. Ekvator boyu ərazilərdə yaranan təhriflərin böyük fərqləri
 3. Meridian və paralellərin əmələ gətirdiyi dərəcə şəbəkəsinin təsviri
 4. Qlobusun müstəviyə toxunma yerlərinin müxtəlif enliklərdə olması
 5. Antarktida materikinə təsvir edilməsi xüsusiyyəti
 6. Bütün Yer kürəsinin bir müstəvidə təsvir edilməsi imkanları
- A) 1, 4, 5 B) 2, 3, 5 C) 3, 4, 6 D) 2, 5, 6 E) 1, 3, 5

9. Əhalinin hər nəfərinə görə (2001) dəmir filizi hasilatının azalan sırasını müəyyən edin:

Ölkələr	Əhalinin sayı, mln. nəfər	Hasilat, mln. t
1. Rusiya	143,5	96,8
2. Braziliya	173,8	208,8
3. Avstraliya	19,7	167,9
4. Hindistan	48,2	53

- A) 1, 4, 2, 3 C) 3, 2, 1, 4 E) 2, 3, 1, 4
B) 3, 2, 4, 1 D) 1, 2, 3, 4

10. Ölkələrdə hansı mənbələr hesabına daha çox elektrik enerjisi istehsal edildiyini müvafiq olaraq müəyyən edin:

Elektrik stansiyaları	Ölkələr	
I - İES	1. Belçika	6. Qazaxıstan
II - SES	2. İsveç	7. Avstriya
III - AES	3. Polşa	8. Çexiya
	4. Bolqarıstan	9. Tacikistan
	5. Kolumbiya	

- A) I – 3, 6, 8; II – 5, 7, 9; III – 1, 2, 4
B) I – 3, 4, 9; II – 2, 6, 8; III – 1, 5, 7
C) I – 5, 7, 9; II – 1, 2, 4; III – 3, 6, 8
D) I – 1, 2, 4; II – 5, 7, 9; III – 3, 6, 8
E) I – 1, 2, 3; II – 4, 5, 6; III – 7, 8, 9

11. Mədəni bitkilər, onların vətəni və əsas istehsalçıları arasında olan uyğunluğu müəyyən edin:

Mədəni bitkilər	Vətəni hesab edilən ərazilər	Əsas istehsalçı ölkələr
I – Qəhvə	1. İndoneziya	a. Braziliya, Kolumbiya
II – Şəkər qamışı	2. Meksika	b. Hindistan, ABŞ
III – Kartof	3. İtaliya	c. Çin, Polşa
IV – Pambıq	4. Peru	d. Kot-d'İvuar, Qana, Kamerun
V – Kakao	5. Efiopiya	e. Braziliya, Misir

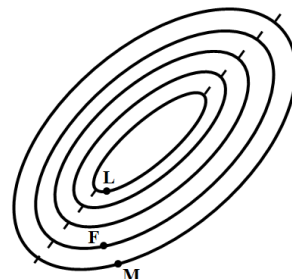
- A) II – 1 - b; III – 2 - e; IV – 2 - a
B) I – 5 - e; II – 2 - a; III – 3 - b
C) III – 4 - e; IV – 4 - c; V – 2 - d
D) I – 5 - a; III – 4 - c; V – 2 - d
E) I – 2 - e; IV – 2 - b; V – 4 - e

12. Temperaturu 30°C, nisbi rütubətliyi 70% olan 1 m³ hava 20°C-yə qədər, temperaturu 10°C, nisbi rütubətliyi 60% olan hava isə 0°C-yə qədər soyudularsa, bu iki halda ayrılan su buxarının cəmini qramlarla hesablayın.

- A) 5,5 B) 4,4 C) 0,4 D) 4,0 E) 17

13. Verilmiş sxemə əsasən uzunluğu 2500 km olan çayın mənbəyi L, mənsəbi isə M məntəqəsində yerləşir. M və F məntəqələri arasındakı atmosfer təzyiqi fərqi 75 mm c.st.-dir. M məntəqəsində havanın temperaturunun 10°C olduğunu nəzərə alaraq F məntəqəsində havanın temperaturunu və çayın meyilliyini müəyyən edin.

- A) 5,5°C, 4,2 m/km
B) 3,8°C, 0,5 m/km
C) 5,5°C, 1,2 m/km
D) 5,5°C, 0,8 m/km
E) 5,6°C, 1,2 m/km

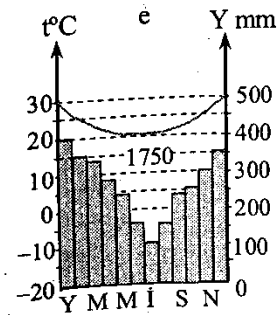
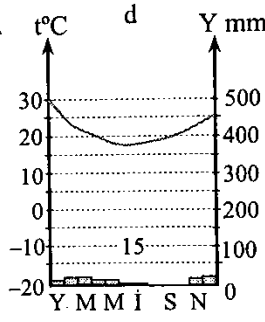
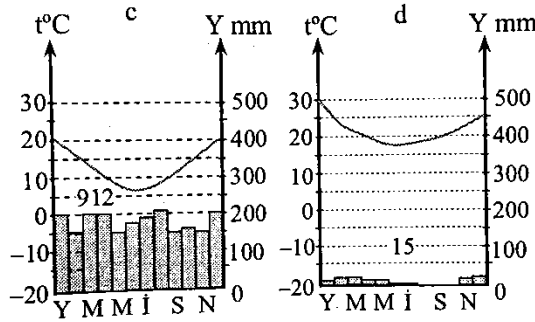
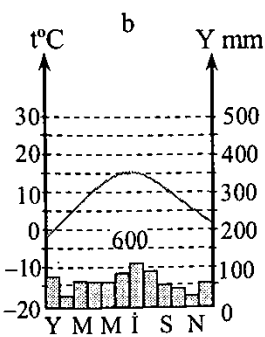
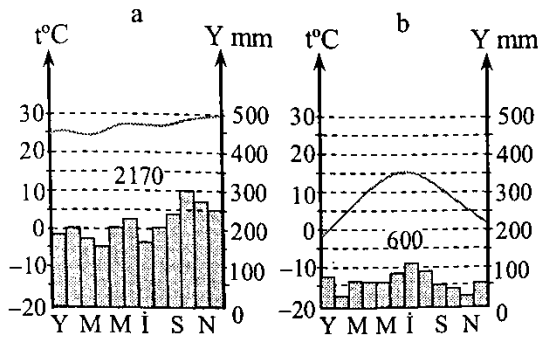


14. Uyğunluğu müəyyən edin.

Yarımadalar	Xüsusiyyətləri
1. Kiçik Asiya	a. Litosfer tavalarının konvergent zonasında yerləşir
2. Skandinaviya	b. Fəaliyyətdə olan vulkanlar və qeyzərlər vardır
3. Taymır	c. İki iqlim qurşağında yerləşir
	d. Fəsillər aydın müşahidə edilir
	e. Baykal və Mezozoy qırışıqlığı zonalarında yerləşir

- A) 1 – a, d; 2 – c; 3 – e
B) 1 – b; 2 – c, e; 3 – a
C) 1 – a; 2 – c, d; 3 – e
D) 1 – c; 2 – e; 3 – a, d
E) 1 – b, d; 2 – a; 3 – c

15. Uyğunluğu müəyyən edin:



- A) 1 – d; 2 – c; 3 – e
 B) 1 – b; 2 – e; 3 – a
 C) 1 – a; 2 – d; 3 – e
 D) 1 – a; 2 – c; 3 – d
 E) 1 – d; 2 – a; 3 – c

16. İyun-avqust (1) və dekabr-fevral (2) aylarının rütubətli olduğu müvafiq ərazilər:

- A) 1. Cənubi Avropa, Şimali Asiya, Böyük Səhra
 2. Şimali Avropa, Böyük Düzənliklər, Selvas
 B) 1. Lyanos, Kampos, ekvatorial meşələr
 2. Cənub-Qərbi Asiya, Cənub-Şərqi Asiya, Pampa
 C) 1. Cənubi Asiya, Cənub-Qərbi Avstraliya, Lyanos
 2. Şimali Avstraliya, Cənubi Avropa, Kampos
 D) 1. Şərqi Afrika savannaları, Kampos, Preri
 2. Turan ovalığı, Lənkəran ovalığı, Lyanos
 E) 1. Mərkəzi Asiya, Cənubi Asiya, Kür-Araz ovalığı
 2. Şimali Afrika, Şərqi Asiya, Cənubi Avropa

17. Azərbaycanda əhalinin sayı 2007-ci ildə 8532,7 min nəfər, illik artım isə hər 1000 nəfərə 9 nəfər olmuşdur. Əhalinin illik artımının neçə faiz olduğunu və 2010-cu il üçün əhalinin sayını müəyyən edin.

- A) 1,9%; 8678,5 min nəfər
 B) 0,7%; 8763,1 min nəfər
 C) 0,9%; 8575,0 min nəfər
 D) 0,8%; 8863,5 min nəfər
 E) 0,9%; 8763,1 min nəfər

18. Verilmiş rəqəmlərə əsasən Azərbaycanda ÜDM-də sənaye məhsullarının payının nə qədər azaldığını və əhalinin hər nəfərinə düşən sənaye məhsulları istehsalının neçə manat artdığını müəyyən edin:

İllər	Əhalinin sayı, min nəfər	ÜDM, mln. manat	Sənaye məhsulları, mln. manat
2005	8553,1	12522,5	9308,8
2010	9111,1	41574,7	27978,2

- A) 7%; 1964,1 manat
 B) 7%; 1982,4 manat
 C) 15%; 4500 manat
 D) 7%; 3099 manat
 E) 8%; 1982,4 manat

19. Azərbaycanın sənaye qovşaqları, onların təsərrüfat strukturuun formalaşmasına təsir edən amillər:

Sənaye qovşaqları	Formalaşmasına təsir edən amillər
I – Gəncə-Daşkəsən	1. Neft-qaz hasilatı, elektroenergetika, kənd təsərrüfatı məhsullarının emalı
II – Şirvan-Salyan	2. Nəqliyyat maşınqayırması, kimya-mədən sənayesi, onun məhsullarının emalı
III – Mingəçevir-Yevlax	3. Neft-kimya, dağ-mədən sənayesi, maşınqayırma 4. Elektroenergetika, maşınqayırma, yüngül və yeyinti sənayesi 5. Filiz-mədən sənayesinin inkişafı, onun məhsullarının emalı

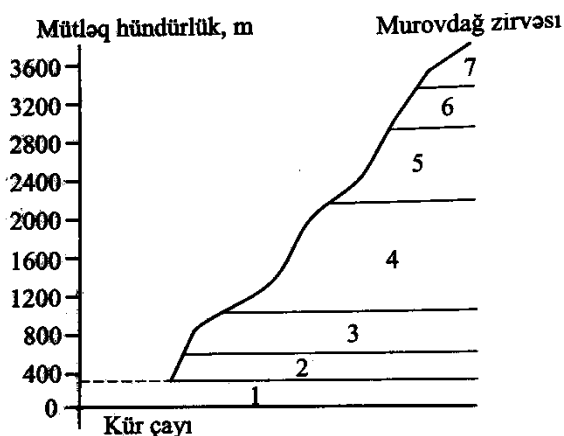
- A) I – 2; II – 4; III – 3
 B) I – 4; II – 3; III – 1
 C) I – 5; II – 1; III – 4
 D) I – 3; II – 2; III – 4
 E) I – 1; II – 3; III – 2

20. İqtisadi rayon, daxil olan inzibati rayon və ona aid səciyyəvi xüsusiyyətin uyğun ardıcılığını müəyyən edin:

İqtisadi-coğrafi rayon	Daxil olan inzibati rayon	Səciyyəvi əlamət
I – Dağlıq Şirvan II – Quba-Xaçmaz III – Lənkəran-Astara IV – Gəncə-Qazax	1. Ağstafa 2. Lerik 3. İsmayilli 4. Daşkəsən 5. Qusar 6. Kürdəmir	a. Böyük Qafqazın cənub yamaclarında yerləşir, dağ meşələri geniş sahə tutur b. İki xarici ölkə ilə dövlət sərhədinə malikdir c. Ərazisinin bir hissəsində dövlət sərhədləri yerləşir, ölkənin ən yüksək sahələri burada yerləşir d. Zəngin filiz faydalı qazıntı yataqlarına malikdir e. Ərazisindən axan əsasən yağış suları ilə qidalanan çaylar birbaşa Xəzərə tökülür ə. Torpaqlardan istifadə şəraitlərinin yaranmasına səbəb olur

- A) I – 3 – b; II – 5 – a; III – 2 – ə; IV – 4 – c
B) I – 3 – a; II – 5 – c; III – 2 – e; IV – 4 – d
C) I – 6 – ə; II – 5 – b; III – 2 – e; IV – 4 – a
D) I – 3 – d; II – 5 – ə; III – 2 – b; IV – 6 – e
E) I – 5 – c; II – 5 – e; III – 2 – d; IV – 4 – b

21. Mingəçevir su anbarından Murovdağ zirvəsinədək olan profildə rəqəmlərə uyğun gələn landşaft qurşaqlarını müəyyən edin.



- A) 1-dağ çölləri, 2-yarımsəhra, 3-dağ meşələri, 4-alp çəmənləri, 5-subalp çəmənləri, 6-subnival, 7-nival
B) 1- tuğay meşələri, 2-dağ çölləri, 3-arid meşələr, 4- dağ meşələri, 5-subnival, 6-alp çəmənləri, 7-subalp çəmənləri
C) 1-yarımsəhra, 2-düzən quru-çöl, 3-dağ çölləri, 4-dağ meşələri, 5-subalp çəmənləri, 6-alp çəmənləri, 7-subnival
D) 1-düzən quru-çöl, 2-dağ meşələri, 3-dağ çölləri, 4-subalp çəmənləri, 5- alp çəmənləri, 6-nival, 7-subnival-qayalıq
E) 1-tuğay meşələri, 2-dağ çölləri, 3-yarımsəhra, 4-dağ meşələri, 5-subalp çəmənleri, 6-subnival, 7-nival

22. Azərbaycanda yerləşən sıra dağlar, onlara aid olan zirvələr və yerləşdiyi inzibati rayonların müvafiq ardıcılığı:

Sıra dağlar	Zirvələr	Daxil olan inzibati rayon
I – Murovdağ II – Talış III – Qarabağ IV – Yan silsilə	1. Kömürgöy 2. Böyük Kirs 3. Kəpəz 4. Şahdağ 5. Qoşqar 6. Dəlidağ	a. Şuşa b. Qusar c. Lerik d. Göygöl e. Daşkəsən ə. Yardımlı

- A) I – 3 – e; II – 5 – d; III – 2 – ə; IV – 4 – c
B) I – 5 – a; II – 1 – ə; III – 3 – e; IV – 2 – d
C) I – 6 – ə; II – 4 – b; III – 5 – c; IV – 4 – a
D) I – 3 – d; II – 1 – c; III – 2 – a; IV – 4 – b
E) I – 4 – e; II – 5 – a; III – 2 – d; IV – 3 – b

23. Azərbaycanda müvafiq olaraq bir, iki və üç fiziki-coğrafi vilayət üçün səciyyəvi olan iqlim tiplərini və onun yayıldığı əraziləri müəyyən edin.

1. Yay quraq keçən mülayim-isti; Lənkəran, Böyük və Kiçik Qafqaz
2. Qışı mülayim keçən yarımsəhra və quru çöl; Kür çökəkliyi, Kiçik Qafqaz
3. Qışı quraq keçən mülayim-isti; Böyük Qafqaz, Lənkəran
4. Fəsilələr üzrə bərabər yağıntılı mülayim-isti; Lənkəran, Böyük Qafqaz
5. Yay quraq keçən soyuq; Zəngəzur, Dərələyəz
6. Qışı soyuq keçən yarımsəhra və quru çöl; Böyük Qafqaz
A) 5, 4, 1 B) 1, 3, 4 C) 3, 6, 5 D) 5, 1, 2 E) 6, 2, 3

24. Çayların mənbəyi və mənsəbini müvafiq olaraq müəyyən edin.

- A) Girdiman – Salavat aşırımı – Xəzər dənizi
Katex – Qutondağ – Əyriçay
Qarqar – Gamişdağ – Kür
Qudyalçay – Böyük Kirs – Xəzər dənizi
B) Girdiman – Babadağ – Kür
Katex – Qutondağ – Qanıx
Qarqar – Böyük Kirs – Kür
Qudyalçay – Salavat aşırımı – Xəzər dənizi
C) Girdiman – Tufandağ – Kür
Katex – Tinov-Rosso – Əyriçay
Qarqar – Dəlidağ – Xəzər dənizi
Qudyalçay – Dübrar – Kür
D) Girdiman – Bazardüzü – Xəzər dənizi
Katex – Qutondağ – Kür
Qarqar – Gamişdağ – Kür
Qudyalçay – Babadağ – Xəzər dənizi
E) Girdiman – Babadağ – Əyriçay
Katex – Qutondağ – Kür
Qarqar – Böyük Kirs – Araz
Qudyalçay – Salavat aşırımı – Xəzər dənizi

25. Fiziki-coğrafi rayonlara aid olan uyğun xüsusiyyətləri seçin:

Fiziki-coğrafi rayonlar	Xüsusiyyətlər
I – Ceyrançöl-Acınohur	1. Yay ı quraq keçən soyuq iqlim şəraiti formalaşır
II – Zaqatala-Lahıc	2. Qarmaqvari şam ağacları yayılan ərazilərdə qonur-dağ-meşə torpaqları yayılır
III – Günnüt-Qapıcıq	3. Ərazisi iki tektonik zonada yerləşir
IV – Küdrü-Şirvan	4. Ərazisində Neogen yaşlı süxurlar yayılır, perspektivli neftli-qazlı sahələr
	5. Mezozoy erasına aid süxurlar üstünlük təşkil edir, çaylarda daşlı və daşlı-palçıqlı sellər yaranır
	6. Ərazisindən axan çayların yatağında gətirmə konusları əmələ gəlir.

- A) I – 3; II – 4; III – 1; IV - 5
B) I – 6; II – 3; III – 4; IV – 1
C) I – 4; II – 2; III – 5; IV - 3
D) I – 4; II – 5; III – 1; IV - 6
E) I – 5; II – 1; III – 2; IV - 4